

# Zemědělská škola

PŮDOHOSPODÁRSKA

7

86. ROČNÍK  
BŘEZEN 2024

**beránci**

NEJEN VE ŠKOLE

#301600#

# # edi to rial

Michal Petřík  
editor

Zatímco Vánoce slaví téměř každý, tradice spojené s Velikonocemi, největším křesťanským svátkem, postupně upadají. Velikonoční tradice se přetavily v rozdávání chutných čokoládových pochutin, a to ještě v lepším případě. Pro někoho jsou pak Velikonoce už jen pár dny volna navíc, během nichž se místo tradicím věnuje rekreaci. Určitě však nechceme malovat čerta na vejíčko, je zřejmé, že velikonoční tradice, které se formovaly stovky let, jen tak nevyumírá. Stále se jim věnují miliony obyvatel Česka. A to především na venkově.

Velikonoce jsou spojené nejen s náboženstvím, ale zároveň představují také svátek jara a nového života, odedávna se s tímto obdobím pojily také zemědělské práce, a hlavně vysévání obilí. Odtud pramení i jeden z velikonočních zvyků. Lidé si tradičně zdobí své domovy vysetou trávou či obilím do květináče. Jakmile před velikonočními svátky vyklíčí, dozdobí se pak kraslicemi, zajičky nebo třeba velikonočními pentlemi.

Jak všichni vědí, tak na červené pondělí připadá pomlázka, velikonoční hodování. Chlapci (jemně) šlehají dívky a vinšují, za to dostanou malovaná vejíčka. Tento prastarý zvyk šlehání děvčat má zajistit, aby byly zdravé, pilné a veselé celý rok. Šleháním se předávala svěžest, mladost a zdraví mladého proutku. V dávných dobách vyšlehal hospodář i čeládku, aby nebyla líná. Zašel i do chléva, kde vyšlehal krávu, aby se brzy otelila. Šviháním ovocných stromů se měl ovocný sad probudit ze zimního spánku k další úrodě.

A jaké tradice držíte u vás? Podělte se s námi na našem Instagramu, budeme se těšit a přejeme vám krásné Velikonoce.

# březen 2024 +obsah

04

## FAKTA

Odlehčená a nenáročná minutka na rozjezd. Zajímavé informace, které z vás udělají menší zemědělskou encyklopedii.

06

## PŘÍBĚH

Proč si vybrat zemědělkou? Třeba ze stejného důvodu jako to udělal Vítek.

10

## ANGLIČTINA

Objevujeme zemědělství po celém světě. Tentokrát velikonoční tradice. Využijte náš text ke zlepšení v angličtině.

12

## CESTOVÁNÍ

Jedeme na další virtuální výlet! Jsou Velikonoce, tak nemůžeme nikam jinam, než na Velikonoční ostrov.

22

## AKTIVITY ŠKOL

Co je nového na zemědělských školách? O tom je rubrika Aktivity škol. Tentokrát se podíváme do školy v Březnici.

→ 7/86

**vydává**  
Ústav zemědělské ekonomiky a informací,  
Mánesova 1453/75  
120 00, Praha 2

**editor**  
Michal Petřík

**e-mail**  
petrik.michal@uzei.cz

**telefon**  
+420 222 000 381

**design**  
Ginger & Fred

**www**  
zemedelskaskola.cz

18

## KALENDÁŘ

Na traktoriádu či na zemědělskou výstavu? Česko toho nabízí vždy mnoho, tak nahlédněte, co a kde na vás čeká.

28

## ZEMĚDĚJSTVÍ

Nové informace pro odborníky na svých místech a především na místech vzdělávacích a vědeckých.



## KRÁLICI SI V AUSTRÁLII KOLEDUJÍ O VELIKONOČNÍ ZÁKAZ

V australských obchodech před Velikonoci narazíte spíše na čokoládové bandikuty než králíky. Říkáte si, kdo je to ten bandikut? Jde o místního ohroženého vačnatce, jehož hopkání připomíná pohyb králíka. Část peněz z prodeje čokolád míří na záchranu těchto tvorů. Dalším důvodem, proč má bandikut v obchodech přednost, je že králíci se v Austrálii netěší oblibě, poškozují totiž zemědělcům úrodu. Ušáci nemají v Austrálii zrovna dobrou pověst od doby, kdy je v 18. století dovezli z Evropy první kolonizátoři. Králíci se u protinožců nesetkali s přirozeným nepřitelem a začali se vesele množit. Nevinně vypadající roztomilé zvířátko ve velkém množství napáchalo obrovské škody. Spásá na co přijde a výsledkem je úbytek původních rostlinných a živočišných druhů a také eroze půdy. Není se tak čemu divit, že když Australan vidí veselý obrázek velikonočního zajíčka, žádné veselé myšlenky mu na mysl nepřijdou. Nápad s velikonočním bandikutem měla v roce 1968 devítiletá Australanka Rose-Marie Distingová v povídce o velikonočním bandikutovi Billym (Billy The Aussie Easter Bilby). O 11 let později povídku vydala a tím zvýšila povědomí Australanů o tomto ohroženém druhu. Od roku 1991 začala velikonočního bandikuta propagovat nadace Za Austrálii bez králíků.

# LA N

## DEJTE 2,3 MILIARDY VAJEC

Každý březen se v USA prodají více než 2,5 miliardy vajíček, což je asi 8 vajec na jednoho Američana. Barví je přitom zhruba 49 % amerických domácností. Ještě mnohem více se však prodá těch čokoládových. Na čokoládě si o Velikonocích pochutnává 89 % Američanů. 76% lidí mu nejprve ukousne uši, jen pouhých 5% začne nohami a 4% pak ocáskem.



## VÍTE, ŽE...

datum Velikonoc se mění v závislosti na datu prvního úplňku po jarní rovnodennosti? Výpočet data je postup, kterým lze datum velikonoční neděle a tím i dalších souvisejících svátků určit vypočtením fází Měsíce pro daný rok. V různých církvích se metodika a výsledné datum může lišit. Od data Velikonoc je odvozeno stanovení data dalších pohyblivých svátků – např. Nanebevstoupení Páně, Letnic, svátku Nejsvětější Trojice.

**VÍCE ZPRÁV  
ZE ZEMĚDĚLSKÝCH  
OBORŮ  
NAJDETE TAKÉ  
NA NOVÉM PORTÁLU  
WWW.AGRONAVIGATOR.CZ**

## COOLTURA

Přijměte pozvání na výstavu Jaro na vsi ve skanzenu v Přerově nad Labem. Tradiční výstava „Jaro na vsi“ ukazuje v celém areálu skanzenu staré zvyky a obyčeje od masopustu do májů, jak je v tomto kraji zaznamenali národopisní sběratelé. V celém areálu skanzenu budou připomínány různé staré zvyky a obyčeje, které provázely po celé jarní období život našich předků ve středním Polabí. Výstava začíná v první chalupě z Chvalovic zabíjačkou, zvláštní krajobovou zábavou zvanou „šplochan“ a průvodem starých masek na konci masopustu. Ve druhé chalupě z Draha masopust střídá čtyřicetidenní předvelikonoční postní období se šesti postními nedělemi, provázenými mimo jiné vynášením „smrtky“, chozením s litem a předvelikonočním pečením. „Pašijový týden“ od Zeleného čtvrtku do Božího hodů velikonočního má tradičně své místo ve „staročeské chalupě“, kde je i pomlázka o Pondělí velikonočním s ukázkami starých kraslic. K pomlázce se vztahuje také velká výstava kraslic zdobených tradičními a netradičními technikami, velikonočních dekorací a zvykoslovného pečiva ve výstavních prostorách bednární – v přísálí a chodbě u staré školy. V dolní části skanzenu pokračuje výstava „Jaro na vsi“ připomenutím svatovojtěšských poutí, májových zábav mládeže a májových pobožností. Závěr výstavy v chalupě z Pojed je věnován svátku sv. Jana Křtitele a lidovému léčitelství.

## ZAJÍMAWÉWÉWÉ

Také rubrika představující zajímavé www stránky se tentokrát podívá na Velikonoce. Beránci, zajíčci, vajíčka, ale také zvonky, řehačky či dokonce traktory. Motivy velikonočních pohlednic se v historii opakují i proměňují. Ve sbírce Východočeského muzea je jich několik set. Ty nejzajímavější se představují ve webové výstavě Pestrá krása velikonočních pohlednic, kterou muzeum zveřejnilo na svých stránkách [www.vcm.cz/vystavy-a-expozice/webove-vystavy/pestra-krasa-velikonocnich-pohlednic](http://www.vcm.cz/vystavy-a-expozice/webove-vystavy/pestra-krasa-velikonocnich-pohlednic). Mnoho pohlednic se věnuje i poválečnému zemědělství a to z prostého důvodu. Velikonoční křesťanské svátky komunistický režim neuznával a zejména v padesátých letech se je snažil nahradit svátky jara, přičemž se jako „čert kříží“ vyhýbal veškeré křesťanské symbolice. Tu většinou nahradil žánrovými fotografiemi jarní přírody a mláďaty. Velikonoce se nicméně brzy (už koncem padesátých let 20. století) vrátily na výsluní v podobě krásných černobílých snímků s etnografickou tematikou, které zachycují lidové zvyky a kroje. V dnešní době zájem o pohlednice pomalu, ale jistě upadá, a ty velikonoční posíláme svým známým a blízkým jen výjimečně. A co vy? Posíláte pohlednice nebo spíše přání přes www stránky?



## ZEMĚDĚLKA BYLA DOBRÁ VOLBA

TEXT MICHAL PETŘÍK | FOTO ARCHIV VÍTKA

BAVÍ VÁS POBYT V PŘÍRODĚ? MÁTE Kladný vztah ke zvířatům? ZAJÍMÁTE SE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ? LÁKÁ VÁS MODERNÍ TECHNIKA A PRACUJETE RÁDI S NOVÝMI TECHNOLOGIEMI? DŮVODŮ, PROČ SI VYBRAT ZEMĚDĚLSKÝ OBOR JE CELÁ ŘADA. PŘINÁŠÍME PROTO NOVÝ SERIÁL ROZHOVORŮ SE ŽÁKY STŘEDNÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL, KTERÍ SE S NÁM PODĚLÍ NEJEN O TO, PROČ SI VYBRALI SVŮJ OBOR, ALE TAKÉ O SPOUSTU DALŠÍCH INFORMACÍ ZE ŽIVOTA NA „ZEMĚDĚLCE“. V TOMTO ČÍSLE SE VYDÁVÁME ZA VÍTKEM, STUDENTEM 4. ROČNÍKU STŘEDNÍ ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLY A SOU V KOSTELCI NAD ORLICÍ, OBORU AGROPODNIKÁNÍ SE SPECIALIZACÍ NA ZEMĚDĚLSKÝ A LESNÍ PROVOZ.

### PROČ JSI SI VYBRAL PRÁVĚ TENTO OBOR?

Už jako malý kluk jsem miloval zemědělskou techniku a vzpomínám na krásná léta strávená na chalupě, vedle níž byly polnosti, kde jsem celé léto mohl pozorovat nejrůznější zemědělské stroje. Proto jsem v deváté třídě neváhal ani minutu s výběrem této školy a oboru. Doteď si myslím, že to byla dobrá volba a neměnil bych.

### JE VE TVÉM OKOLÍ ZÁJEM O ABSOLVENTY TVÉHO OBORU?

Zájem je velký. Do zemědělství moc mladých lidí netáhne a bohužel ti, co pracují v zemědělství dnes, stárnou a někteří jsou nuceni pracovat i v důchodovém věku. Takže zájem o mladou posilu je velký, a proto bych si mohl případné místo i vybírat.



## \*PŘÍBĚH

### CO TĚ NEJVÍCE BAVÍ VE ŠKOLE?

Určitě to jsou odborné předměty, jako je chov zvířat, pěstování rostlin a praxe.

### JSI RÁD, ŽE TEORII PROŽIJEŠ DÍKY PRAKTICKÉ VÝUCE NA VLASTNÍ KŮŽI? PŘIPRAVUJE TĚ ŠKOLNÍ PRAXE DOSTATEČNĚ NA REÁLNOU PRÁCI PO ŠKOLE?

Ano. Myslím si, že je praxe lepší, než jen samotná teorie. Přeci jen, když se něco učíte a následně si to ukážete i v praxi, lépe si to zapamatujete, osvojíte a představíte.

Škola má snahu nám zajistit dobré praxe, ať je to poznávání živočišné výroby, jako je dojení, ošetřování, fixace, krmení a sestavování krmné dávky, nebo praktická činnost v rostlinné výrobě na školních pozemcích, za využití školní moderní techniky.

### UŽ VÍŠ, ČEMU PŘESNĚ BY SES CHTĚL PO ABSOLVOVÁNÍ STUDIA VĚNOVAT?

Samozřejmě zemědělství. Mám v plánu nastoupit do podniku, kde budu nejdříve pracovat jako traktorista v rostlinné výrobě, později bych však chtěl dosáhnout až na pozici agronoma, protože nejlepší agronom je ten, který začínal od samého začátku tzv. “od píky“. A jelikož v tomto oboru lidé chybí a mladší se k této práci moc nehlásí, tak nemám strach, že bych ve svém zaměření práci nesehnal.

### NA CO SE NEJVÍCE TĚŠÍŠ V RÁMCI BUDOUCÍHO UPLATNĚNÍ? NA PRÁCI VENKU, DOBRÝ KOLEKTIV, PRÁCI S MODERNÍMI TECHNOLOGIEMI?

Za mě určitě na práci s moderními technologiemi v rostlinné výrobě.

### ZÍSKAL JSI NA ŠKOLE NĚJAKÉ



### CERTIFIKÁTY, KTERÉ V BUDOUČNU UPLATNÍŠ PŘI SVÉM POVOLÁNÍ?

Bohužel ne, nicméně získal jsem spoustu zkušeností, které mi jistě budou v začátku velmi přínosné.

### PŘEMÝŠLEL JSI O VLASTNÍM PODNIKÁNÍ? CO BY PŘÍPADNĚ HRÁLO ROLI V TOMTO ROZHODOVÁNÍ?

Ano přemýšlel. Určitě by v začátku hrálo roli mít nějaké pozemky a zázemí. Bohužel jsem panelákové dítě, tudíž nemáme v rodině žádné hospodářství, a začít v dnešní době podnikat je drahá záležitost, protože zázemí, technika a pozemky něco stojí. Nicméně nikdy neříkejme nikdy, cesty boží jsou zkrátka nevyzpytatelné. :)

### ZEMĚDĚLSTVÍ JE NÁROČNÁ PRÁCE, KTERÁ MÁ ALE SPOUSTU POZITIV, PO KTERÝCH SI STÝSKAJÍ ZAMĚSTNANCI V JINÝCH OBORECH. MNOHO ZEMĚDĚLCŮ ZMIŇUJE HLAVNĚ POBYT VENKU V PŘÍRODĚ. NAPADÁ TĚ JEŠTĚ NĚCO DALŠÍHO?

Určitě mi na mysl vytane samostatnost a práce se zvířaty.

### PRÁCE V ZEMĚDĚLSTVÍ JE NĚKDY VE SPOLEČNOSTI NEDOSTATEČNĚ OCEŇOVÁNA. V POSLEDNÍCH LETECH VŠAK PRESTIŽ TOHOTO ODVĚTVÍ STOUPÁ, ZVLÁŠTĚ U ZEMĚDĚLCŮ, KTERÍ HOSPODAŘÍ V

## \*PŘÍBĚH

### SOULADU S PŘÍRODOU. JAK TY VNÍMÁŠ POHLED NA ZEMĚDĚLSKÝ OBOR VE SVÉM OKOLÍ?

V mém okolí se spíše setkávám k odporu vůči zemědělství. Bohužel je to v dnešní době jeden z nejméně oblíbených oborů. Více se potýkám s lidmi, kteří tento obor kritizují a haní, aniž by věděli, co to obnáší. Tito jedinci pomalu nepoznají ani skot. Dokonce jsem se setkal i se stížnostmi ze stran některých jedinců, kteří přijeli v létě na prázdniny z města na vesnici, kde si stěžovali na hluk a prach ze žnín. I já sám, když jsem pracoval jako brigádník na traktoru, jako pomocník při žnínách, jsem se setkával s nesmírnou bezohledností na silnici, když jsem jezdil s plným vlekem do výkupu, nebo když se přesouvaly kombajny po silnici. Proto si myslím, že by bylo dobré pořádat různé zemědělské akce (až bude situace s covidem lepší) a přinést tak mezi lidi s nulovou znalostí a tolerancí jistou osvětu. Přeci jen zemědělství je nesmírně důležité pro přežití lidstva!

### KRAJINA A PŮDA ČELÍ ŘADĚ TLAKŮ, MEZI KTERÉ PATŘÍ ZNEČIŠTĚNÍ ZE ZEMĚDĚLSTVÍ, ZASTAVOVÁNÍ PŮDY, NÍZKÁ ROZMANITOST PLODIN, EROZE PŮDY A EXTRÉMNÍ SUCHA SPOJENÁ SE ZMĚNOU KLIMATU. MYSLÍŠ, ŽE JE MEZI ZEMĚDĚLCI ZNÁT VĚTŠÍ PŘÍKLON K UDRŽITELNÉMU HOSPODAŘENÍ?

Myslím, že ve většině případů ano. Mnoho dnešních



Vita  
PHOTOGRAPHY

## \*PŘÍBĚH



zemědělských družstev se snaží být ohleduplnější k přírodě. Ať je to používání schválených a šetrných postřiků, používání moderních strojů, které vyvíjejí menší tlak na půdu, nebo vybavení strojů pokrokovými přístroji, například GPS, která minimalizuje přejezdy a zajišťuje přesnou práci na pozemku. Dále sejí meziploidy na zelené hnojení, někteří zemědělci se dokonce vracejí ke hnojení statkovými hnojivy. Takže můj osobní pohled na věc je takový, že jde zemědělství správnou cestou.

**DÍKY MOC ZA ROHOVOR A PŘEJI  
HODNĚ ŠTĚSTÍ  
V ZEMĚDĚLSKÉ KARIÉŘE :)**

Pokud se vám líbil příběh  
Vítka a jeho plány do  
budoucnosti, tak ho můžete  
sledovat na jeho stránkách  
na INSTAGRAMU.

Odkaz je zde:  
[instagram.com/vitek.zahr](https://www.instagram.com/vitek.zahr)

Najdete tam mnoho  
dalších úžasných fotek.

# **Chcete nám pomoci se sběrem dat a ještě si přivydělat?**

## **O co jde?**

Sběr dat ze zemědělských podniků do našeho  
on-line dotazníku.

## **Co za to?**

Zajímavá finanční odměna!

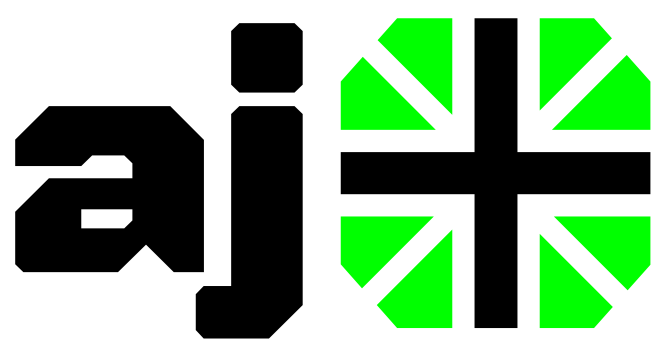
## **Kdo jsme?**

Zemědělská účetní datová síť FADN, Ústav zemědělské ekonomiky a in-  
formací.

Proškolíme a vše vysvětlíme osobně nebo on-line formou.

Máte zájem? Chcete vědět více?

Zavolejte na číslo 222 000 348 nebo 724 571 976 nebo napište na e-mail:  
[machackova.jana@uzei.cz](mailto:machackova.jana@uzei.cz)



# ITALIAN FARMERS' EASTER TRADITIONS

TEXT TZ MP

In Italy, Easter is not just a religious holiday but a cherished cultural celebration, rich with traditions passed down through generations. For Italian farmers, Easter marks the arrival of spring, symbolizing renewal, fertility, and the abundance of the land. Let's explore some of the unique Easter customs observed by Italian agricultural communities.

## **Blessing of the Fields (Benedizione dei Campi):**

One of the most significant traditions among Italian farmers is the blessing of the fields. Before planting begins in earnest, farmers gather in their fields for a special blessing ceremony conducted by a local priest. This ritual is meant to invoke divine protection over the crops and ensure a fruitful harvest in the coming season.

## **Easter Monday Picnic (Pasquetta):**

Easter Monday, known as "Pasquetta" in Italian, is a time for relaxation and enjoyment with family and friends. Many farmers take advantage of the holiday to organize picnics in the countryside, surrounded by blooming flowers and lush greenery. Traditional foods like frittata, salami, cheeses, and freshly baked bread are often packed for the outing, along with plenty of wine and laughter.

## **Lamb and Other Traditional Foods:**

Like in many other parts of the world, lamb is a central feature of the Easter feast in Italy. Italian farmers often raise their own lambs, ensuring the highest quality meat for the occasion. Roast lamb, seasoned with garlic, rosemary, and other herbs, takes pride of place on the Easter table, alongside other regional specialties such as savory pies, artichokes, and fava beans.

## **Easter Eggs and Pastries:**

Easter eggs hold symbolic significance in Italian culture, representing new life and rebirth. In addition to the chocolate eggs popular in many countries, Italian farmers often prepare elaborately decorated eggs using natural dyes and intricate designs. These eggs are displayed as decorative centerpieces or given as gifts to friends and family. Easter pastries, such as the iconic Colomba Pasquale (Easter Dove), are also enjoyed, their shape symbolizing peace and harmony.

## **Processions and Religious Observances:**

Throughout Italy, Easter is marked by solemn processions and religious observances, reflecting the deeply rooted Christian traditions of the country. In rural communities, these rituals often take on a more intimate and communal character, with farmers participating in church services and processions that honor the passion and resurrection of Jesus Christ.

## **Spring Cleaning and Decoration:**

In the weeks leading up to Easter, Italian farmers engage in a thorough spring cleaning of their homes and farms, sweeping away the remnants of winter and preparing for the new season. Homes are adorned with fresh flowers, brightly colored eggs, and religious symbols, signaling the arrival of spring and the hope it brings for a prosperous year ahead.

In conclusion, Easter holds a special significance for Italian farmers, serving as a time to celebrate the beauty of nature, the bounty of the land, and the bonds of community and faith. Through age-old traditions and heartfelt customs, Italian agricultural communities welcome the arrival of spring with joy, gratitude, and a sense of renewal.

# Pokojovka Swap (výměna)

## Osvěžte svou domácí džungli!

### Proč swap? Protože...

- šetříte svoje peníze
- šetříte životní prostředí
- je to zábava

### Kdy?

Od 15. do 26. dubna 2024

každý pracovní den:

Po-Čt 9:00-17.00

Pá 9:00-15.00

### Kde?

Knihovna Antonína Švehly

Slezská 100/7

Praha 2, 120 00



ZEMĚDĚLSKÁ KNIHOVNA  
ANTONÍNA ŠVEHLY



ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY  
A INFORMACÍ

# POSELSTVÍ VELIKONOČNÍHO OSTROVA

TEXT | MICHAL PETŘÍK FOTO | ARCHIV, PUBLIC DOMAIN

The background of the entire page is a photograph of Moai statues on a beach at sunset. The sky is a gradient of orange, pink, and purple, with some clouds. The silhouettes of the Moai statues are dark against the bright sky.

# cestování

**A**si všichni ze své praxe víte, že Velikonoce jsou spojené ze zemědělstvím. Je zde však ještě jedno zajímavé spojení, za kterým se musíme vydat na cestu dlouho přes 14 000 kilometrů. Naším cílem totiž v tomto čísle nemůže být nic jiného, než Velikonoční ostrov. A věnovat se budeme nejen kvůli jeho vztahu k Velikonocům, ale i k zemědělství jako takovému.

Velikonoční ostrov (v domorodém jazyce Rapa Nui) v Tichém oceánu je druhý nejdlehlší obývaný ostrov světa. Jeho nejbližším obývaným sousedem je ostrov Pitcairn, vzdálený 2 075 km západním směrem. Pobřeží Chile je vzdáleno 3 600 km východně od ostrova.

Zemědělství všude na světě je závislé na klimatických podmínkách. Velikonoční ostrov je má svým způsobem ideální. Podnebí na ostrově je teplé, subtropické. Roční období jsou jen málo výrazná. Na ostrově vanou silné pasátové větry. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 21 °C. Roční dešťové srážky jsou v průměru 1 150 mm. Tak co se vlastně přihodilo, že na ostrově nikdy moc nefarmaří a proč tam, kde žila soběstačná civilizace, nyní stojí jen několik světoznámých soch smutně se tyčících nad stepní krajinou? Velikonoční ostrov se totiž stal exemplárním příkladem katastrofálního zhroucení životního prostředí a společnosti. Domorodci si i za pozdějšího přispění svých evropských objevitelů ostrov a



jeho přírodu postupně zničili natolik, že jejich společenství prošlo nečekaným rozkladem. Pojdme se na příběh zhroucené společnosti podívat blíže.

Psal se rok 900 n. l. a 300 až 400 Polynésanů připlulo na svých kánoích s k břehům nikterak velkého, ale na faunu a floru bohatého ostrova. Našli ostrov pokrytý subtropickým listnatým lesem a s nejbohatším hnízdištěm mořských ptáků v celém Pacifiku. Půda byla sopečného původu, tedy velmi úrodná, ale deště zde nebyly tak časté jako na jiných polynéských ostrovech. Novým usedlíkům, kteří s sebou přivezli hospodářská zvířata (a nechtěně i krysy jakožto černé pasažéry), se tu dařilo a život byl celkem bezpracný. Jejich původní potrava pocházela hlavně ze zahrádek, ptactva (mořského i pozemního), krys, ryb a oblíbených delfínů, které bylo možno lovit s pomocí velkých kánoí na otevřeném moři.

Lesy byly plné vysokých palm, příbuzných

chilským palmám vínovým (*Jubaea chilensis*, dosahujících výšky 18 m a téměř 2 m v průměru). Tyto palmy poskytovaly ideální kmeny na stavbu kánoí a později na transport soch, kromě jedlých ořechů a sladkého sirupu. Také stromové astry (tree daisies), moruše, stromy toromiro a hauhau (příbuzné lípě, ze kterých vyráběli silné provazy) a malé druhy palm rostly v hojnosti, tvoříce baldachýn nad keři, bylinami, kapradinami a travou.

Tito první polynéští mořeplavci dovezli na ostrov také prasata, kuřata a rozmanité rostliny a plodiny jako sladké brambory, jamy, taro, banány, cukrovou třtinu či ibišek.

Jak populace rostla, rozdělila se na 11 klanů. Podobně jako jinde v Polynésii, vedl každý klan náčelník, a každý klan měl po čase svou elitu včetně kněží a své ceremoniální centrum. Protože obživa na ostrově byla snadná, zbývalo obyvatelům mnoho

času na rituál a stavění platforem ahu, sloužících k pohřbům a uctívání předků. Na tyto platformy se pak začaly vztyčovat sochy moai. Sochy byly tesané v kráteru vyhaslé sopky Rano Raraku. Obsidiánové nástroje vystačily, ale práce šla pomalu. Hotová socha se pak musela odtáhnout k pobřeží na příslušnou platformu. Tento těžký úkol byl zvládnut pomocí velkých kmenů, sloužících jako válce a saně a také jako „jeřáby“ ke zdvižení soch na ahu.

Ježto vysoké palmy Jubaea byly používány také na stavbu kánoí, domků a rituálních center, všechny tyto stromy byly vykáceny nedlouho po roce 1400. Křasy se postaraly o to, aby zbylé ořechy nevyklíčily. Konec této palmy znamenal, že obyvatelé Velikonočního ostrova ztratili nejenom možnost lovit delfíny, ale také schopnost mořeplavby vůbec. Lidé Rapa Nui se sami úplně izolovali od ostatního světa.

Není úplně jasné, kolik lidí žilo na ostrově v době největšího rozmachu, kolem roku 1550 to bylo snad okolo 12 000 (někteří archeologové tvrdí více, jiní méně), ale mohlo to být i 17 500. Přestože ostrovní životní prostředí zřetelně trpělo, tesání, transportování a stavění soch pokračovalo zrychleným tempem, sochy byly větší a větší, až byly nakonec v lomu vyrobeny i některé sochy nesmyslných rozměrů, bez jakékoli šance na postavení. Řevnivost mezi klany údajně hrála velkou úlohu v tomto kulturně sebevražděném chování. Ovšem archeologické nálezy spíše podporují spolupráci mezi klany. Ukazují také na postupný zánik a nikoli na kolaps zdejší civilizace.

Kolem roku 1600 se podařilo ostrovanům Rapa Nui zničit veškeré lesy ostrova. Kdysi tak úrodná půda se sesouvala a ztrácela se kvůli erozi. Nebylo z čeho stavět, na čem vařit. Studánky a potoky vyschly.



Lidé vyhubili veškeré ostrovní ptáky, i hlemýžďe. Bez papírových moruší nemohli už ani plést rybářské sítě. Začali žít v jeskyních a kamenných chýškách, vyhrabaných do svahů. Pak přišel hladomor, válka všech proti všem, i kanibalismus. Sochy moai byly navždy opuštěny, mnohé ještě v kráteru či na cestě.

Velikonoční ostrov je malý, dá se obejít během jednoho dne. Ostrované viděli následky svého chování před sebou jako na dlani. Přesto však nebyli schopni zastavit svou ničivou činnost. Kamenní obři, symbolizující zkonzumování celého ostrova, byli pak zvaní zandalizování potomky těch, kteří je tak pracně vytvořili. Velká většina soch byla povalena a rozbita už v době, kdy Evropané začali navštěvovat ostrov.

Když byl ostrov objeven pro Evropany na velikonoční neděli roku 1722 (odtud název Velikonoční

ostrov), to nejhorší už bylo za nimi a ostrov i ostrované začali pomalu regenerovat. Malé stromky ještě někde existovaly. Příchod bělochů však přinesl další katastrofy: většinu obyvatelstva zdecimovala v 19. století jak epidemie neštovic, tak otrokáři, kteří chytali domorodce pro práci v peruánských dolech. Ve 20. století byl ostrov pronajat jako ovčí farma a eroze půdy a ničení původní vegetace pokračovalo dále. Dnes je ostrov pokryt travnatou plání. Všechny původní druhy stromů jsou dnes vyhynulé (jen toromiro přežívá v anglických sklenících). Všechny druhy pozemních ptáků byly vyhubeny.

Křesťanské Velikonoce jsou o poselstvích a stejně tak je pro nás poselstvím i příběh Velikonočního ostrova. Ostrov je smutným mementem minulosti, ale zároveň možná i předobrazem budoucnosti, kdy dopad lidské činnosti bude mít vliv na mnohem větší ekosystémy.

# Veřejný text

TEXT REDAKCE

**3. - 7. 4.**

## **TRŽNICE ZAHRADY ČECH**

Pětidenní jarní výstava přinese návštěvníkům možnost prohlédnout si širokou nabídku produktů, poradit se s odborníky a získat inspiraci pro svou zahradu. Po loňském úspěchu se mohou návštěvníci i letos zúčastnit jarních workshopů, a to zcela zdarma. Pod dohledem odborných floristů budou účastníci každý den vyrábět například květinové koule, narozeninové kytice, jarní věnce, květinové dekorace nebo osázené truhlíky z přírodních materiálů a jarních květin. [www.zahradacech.cz](http://www.zahradacech.cz).

**Litoměřice**

**11. - 14. 4.**

## **NARCIS**

Již 22. ročník výstavy Narcis. Současně s touto oblíben. Ústřední expozicí výstavy bude jako každý rok obrovské pestrobarevné aranžmá z rozkvetlých narcisů, tulipánů a dalších jarních cibulovin, doplněné okrasnými dřevinami, bonsajemi a dalšími rostlinami.

**Výstaviště Lysá n. Labem.**

**7. - 11. 4.**

## **TECHAGRO 2024**

Zveme vás na výstavu TECHAGRO, která bude trendů v zemědělství – digitálních technologií, precizního zemědělství, chytrého zemědělství nebo využití navigačních systémů. V letošním roce je to 30 let, kdy se na výstavišti v Brně poprvé samostatně objevila zemědělská a lesnická technika na prvním veletrhu TECHAGRO. TECHAGRO se bude konat společně s lesnickým a mysliveckým veletrhem SILVA REGINA a s veletrhem obnovitelných zdrojů energie v lesnictví a zemědělství BIOMASA. Novinkou aktuálního ročníku je projekt Chytrá farma, který je zaměřen na větší efektivnost a udržitelnost hospodaření, nové postupy a digitalizaci v zemědělství. Významnou součástí programu bude sdílení praxe farmářů. V Chytré farmě budou také umístěny expozice vystavovatelů a prezentace univerzit. Součástí doprovodného programu veletrhu TECHAGRO 2024 bude konference Klimatická změna a zemědělství, která proběhne v pondělí 8. dubna v Rotundě pavilonu A.

**BVV Brno**

# Příští číslo vychází 19. 4.

## redakční rada

**Mgr. Otakar Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci | **Ing. Ludmila Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR | **PhDr. Aleš Hradečný**, Praha | **Ing. Zorka Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha | **Ing. Alena Krajičková**, Praha | Evidenční číslo MK ČR E 2826 ISSN 1803-8271 (Online)

# aktivity

**AKTIVITY ŠKOL**



**(22)**

## **ŽÁCI Z BŘEZNICE NA SOCHOROVĚ STATKU**

**TEXT** | JOSEF ZÍKA, 4. ROČNÍK AGROPODNIKÁNÍ, VOŠ A SOŠ BŘEZNICE **FOTO** | VOŠ A SOŠ BŘEZNICE

V úterý 27. února jsme v rámci školní exkurze navštívili v Železném Újezdu ekologickou farmu, která se nazývá Sochorův statek. Po příjezdu nám byly sděleny základní informace o chodu farmy. Celková výměra obdělávané plochy činí 250 hektarů, z toho je 20 hektarů orné půdy a zbytek se skládá z trvalých travních porostů.

Dozvěděli jsme se, že dříve na farmě chovali ovce a skot různých plemen. V současné době chovají pouze skot plemene Aberdeen Angus Red, který pasou na území Železného Újezdu a na okraji Brd. Chov veškerého dobytka splňuje ekologická kritéria. Dobytek následně poráží na blízkých jatkách a zpracovávají kvalitní maso pro mnohé ze Sochorových restaurací. Mimo to pan Sochor pořádá v rámci agroturistiky prohlídky svojí farmy. Návštěvníci zde mohou vidět kromě zmíněných krav i oslíky, několik ovcí, prasat a drůbež.

Dále vlastní penzion s pivními lázněmi, do kterých dodává pivo vlastní výroby. Ročně ho ve svém pivovaru vyrobí přes 3 000 hektolitrů. Návštěvník si tedy může užít návštěvu všemi smysly. Při návštěvě pivovaru, doprovázené přednáškou o jeho

historii, nám vysvětlili celý proces vzniku kvalitního piva. Byla zde možnost ochutnávky, jednalo se ale o školní exkurzi, proto jsme museli s lícostí odmítnout.

Celou návštěvu Železného Újezdu zakončila ochutnávka výborného guláše s již zmíněným masem z ekologického chovu hovězího dobytka. Exkurzi bych shrnul jako velice zajímavý a naučný zážitek. Sochorův statek je inovativní a moderní verzí zemědělského průmyslu.



**(23)**

# MÝTY A FAKTA O EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ



**SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA PŘEDNÁŠKU  
ING. MATĚJE SATRANSKÉHO, PH.D.**

Z KATEDRY AGROEKOLOGIE A ROSTLINNÉ PRODUKCE ČZU

**15. 4. 2024 od 17:00**

v Knihovně Antonína Švehly (Slezská 7, Praha 2)

**VSTUP VOLNÝ**

# PŘÍRODA MĚ DUŠE

**VÝSTAVA OBRAZŮ  
ALENY  
STELLNEROVÉ**

**3.4.-30.4.2024**

VÝSTAVA BUDE  
ZAHÁJENA  
VERNISAŽÍ  
3.4.2024 OD 17.00

VSTUP NA  
VÝSTAVU JE  
VOLNÝ

KNIHOVNA  
ANTONÍNA  
ŠVEHLY  
SLEZSKÁ 7  
PRAHA 2



## SYMBOL JARA, POHANSKÝCH SVÁTKŮ I VELIKONOC

TEXT | VERONIKA LIŠKOVÁ | FOTO ARCHIV

Poslední dobou jsme o této tradičně velikonoční komoditě mohli slyšet častěji než obvykle. Mluví se však o ní spíše hanlivě, a to především kvůli její dnešní „nekřesťanské ceně“. Už víte, o čem je řeč? Jistě, o vejci. Protože se blíží Velikonoce, byla by škoda vejce skloňovat pouze v negativním slova smyslu. Pojďme si společně tento nesmírně zajímavý jarní symbol představit i z trochu jiného úhlu.

### ZA VŠÍM HLEDEJ VEJCE

Pokrm, surovina všední i sváteční stravy, odměna pro koledníky i dar, naturálie a platidlo, velikonoční svěcenina, předmět velikonočních her, předmět lidové víry, přírodních rituálů a symbol hospodářských a lidových obyčejů. Tento výčet, zahrnující historickou i současnou funkci, nám v plné šíři ukazuje význam vejce, které bylo již odpradáвна atributem svátků jara a Velikonoc. Ale proč vlastně? Abychom se dostali k

## ZEMĚDĚJSTVÍ

pravé podstatě vejce, pojďme se na věc podívat z širší perspektivy. Velikonoce datujeme do období jara. Změny, které se v přírodě touto dobou odehrávají, jsou fascinující: pučení, rašení, líhnutí, rození mláďat - obrozující se příroda po dlouhé zimě. Vše se v cyklu začíná dít znovu, od začátku. V předkřesťanských dobách byly oslavy vítání jara, oslavy rovnodennosti nejpodstatnější částí roku. Symbolický význam vejce pro tuto roční dobu je dán už vlastně z jeho podstaty - vejce je zárodek nového života. Během pohanských oslav sehrávalo ústřední roli. Lidé ho uctívali jako symbol plodnosti, zrození, vzkříšení i nové životní síly. V tomto smyslu je doloženo již v pravěku a starověku. Vyrytá pštrosí vejce, stará 60 tisíc let, byla objevena v Africe, zdobená vejce se běžně dávala do hrobů starých Sumerů a Egypťanů před pěti tisíci lety a vejce obarvená načerveno si jako dárky dávali lidé již ve starověkém

Egyptě, Persii, Řecku a Římě. Velký zájem našich předků o (z dnešního pohledu obyčejnou) komoditu je dokladem její mimořádnosti a významnosti napříč celými dějinami jarních oslav.

### OD POHANŮ KE KŘESŤANSTVÍ

Další indicii při pátrání za významností tohoto atributu můžeme nalézt v etymologii. Právě od jména germánské bohyně jara či probuzení přírody Ostary (Eostre) odvozují některé anglosaské země svůj název pro Velikonoce. Angličtina má pro Velikonoce slovo Easter, němčina Ostern. Vědecká terminologie má pro ženský pohlavní hormon slovo estrogen a sexuální cyklus, v němž může samice zabřeznout, se nazývá estrální cyklus. Zjednodušeně řečeno je to cyklus, v němž může u zvířat dojít k zahnízdění oplodněného vajíčka. Zatímco v našem prostředí používáme k označení názvu svátků křesťanskou



terminologii (Velikonoce - velká noc - rozumí se ta, v níž došlo ke Kristovu vzkříšení), anglosaské země vycházejí z té pohanské, v níž hraje prim právě vejce.

Ačkoli dnes vnímáme vejce jako symbol křesťanský, spjatý s velikonočními svátky, tento původně pohanský atribut se v nastupujícím křesťanství neujímal snadno. V bibli se jeho symbolika neobjevuje, až křesťanští myslitelé se k obrazu vajíčka vracejí, začali ho postupně akceptovat a sami používat. Například raně křesťanský učitel Efrém Syrský (306-373) píše: „... hroby puknou jako vejce a těla povstanou...“; a známe i slova Hildegardy z Bingen u řečené Sibyl (1098-1179): „Když pták uvidí ve svém hnízdě vejce, bez váhání si na něj sedá a vlastním teplem z něj vyvádí mladé. Skořápka zůstává a mládě vyjde ven...“ Trvalo ale do 13. století, než se vejce stalo běžnou součástí křesťanských Velikonoc. Církev se smířila s původně pohanským symbolem moci obrozující se přírody - shledala ho neškodným (podobně jako například další původně pohanské atributy a rituály - oheň, vodu, šlehání pomlázkou aj.) ve svém mono-teistickém náboženství a začlenila ho do své velikonoční symboliky jako symbol Vzkříšení - neboť vejce představuje zamčený hrob, ve kterém je přesto ukryt život a z něhož vstal Ježíš Kristus. Oba významy - křesťanský i pohanský - vystihují slova Williama Harveyho (1578-1657), britského anatoma a fyziologa, objevitele krevního oběhu: „Omne vivum ex ovo.“ Vše živé pochází z vejce.



Svou roli hraje vejce i v judaismu. Ačkoli Starý zákon ho rovněž nezmiňuje, během oslav židovského svátku Pesach nesmí uvařené natvrdo chybět na tradičním sederovém talíři. Symbolizovat zde má nový život a též Izrael, přirovnávaný ke žloutku, který nikdy nesplyne s bílkem, stejně jako Izraelité nikdy nesplynuli během pobytu v Egyptě s okolními národy.

## DEJTE VEJCE MALOVANÝ

„Hody, hody do provody, dejte vejce malovaný...“, zní začátek notoricky známé velikonoční koledy. Po třech nejvýznamnějších křesťanských dnech (Velkém pátku, Bílé sobotě a Božím hodů velikonočním) přichází Pondělí velikonoční - lidová tradice jarního veselí, zasažená do křesťanských Velikonoc, při které se odehrává darování vajíček. Po akceptování a přijetí symbolu bylo samozřejmě nutné, aby si křesťanství vytvořilo vlastní výklad tradice darování vajec. V legendě pocházející z Blešna u Hradce Králové se můžeme dočíst: „Když Ježíš se svatým Petrem chodili po světě, přišli do jednoho statku a poprosili hospodyni o kousek chleba. Ta však neměla v celém stavení ani skývu. Vtom uslyšela kdákání slepice, seběhla ke kurníku a našla vejce. Upekla ho v teplém popelu a jím nakrmila oba pocestné. Když odešli, chtěla smést koštětem pohozené skořápky. Jaké bylo její překvapení, když uviděla, že se proměnily ve zlato. Selka potom každého pocestného častovala vejci, ale žádná skořápka se ve zlato neproměnila. Časem začala vejce rozdávat na výroční den návštěvy oněch dvou pocestných.“

Jak řečeno, běžnou součástí křesťanských svátků se vajíčka stala během 13. století. Z doby okolo roku 1200 pochází nejstarší zmínka o obřadu svěcení velikonočních vajec v křesťanských chrámech, která byla nejprve určena jako dar duchovním. V našich zemích je zvyk darování velikonočních vajíček poprvé doložen ve 14. století. Vajíčka se rozdávala i jako almužna žebrákům. Dětem se začala vajíčka rozdávat až v 17. století. Dostávaly je s dalšími dárky od svých kmotrů a učitelů. V některých protestantských krajích byl a stále je zvyk nadělování vajec spojen s živočichem: skřivanem, kohoutem, zajíčkem... Nejvíce byla samozřejmě ceněna vajíčka vykoledovaná chlapci od děvčat za „pomlázku“. Z rudolfinské doby pochází zápis o tom, „že se před

Velikonocemi v Praze prodávaly po ulicích pestrobarevné metly, s nimiž pak všichni venku pobíhali. Potkali-li prý kdo pannu, šlehal ji po ramenou i rukou, aby dostal velikonoční vejce.“

## KRASLICE KRÁSNÁ - ČERVENÁ

A jak by vlastně mělo vypadat tradiční velikonoční vajíčko? Koledníci dostávali v Pondělí velikonoční kraslice namalované i jednobarevné. Opět si na pomoc můžeme přizvat etymology, podle nich je význam slova kraslice odvozen od slova krásný - což ještě ve staročestině znamenalo červený. Starověk přisuzoval červené barvě vajec symboliku dělohy, tedy plodnosti, křesťanství červené vejce vykládá jako krev Kristovu. Dodnes můžeme někde slyšet označení Velikonočního pondělí jako červené a celého velikonočního cyklu jako červené svátky. I v současnosti jsou, stejně jako před několika sty lety, české kraslice obvykle červeně obarvené, i když se samozřejmě během doby výzdoba rozpracovala do různorodých technik a vzorů, lišících se podle regionu a času. Zdobením se moc vejce měla ještě násobit. Nejstarším dokladem červeného malovaného vejce na našem území je nález fragmentů červeného vejce s geometrickými vzory, které bylo objeveno na pohřebišti na Břeclavsku, datovaném do počátku 11. století. Z počátku 4. století pochází z Německa nestarší evropský nález. Asi nejrozšířenější technikou zdobení je malba voskem na bílé vejce, která vytvoří barevnou batiku. Klasické červené kraslice zdobené tímto způsobem se zachovaly hlavně na Chodsku. Dále se můžeme setkat s leptáním, vyškrabáváním i dalšími způsoby krášlení. Každý kraj má své specifické prvky zdobení - od nejjednoduššího prostého barvení po složité grafické práce či gravírování, což je ryze česká tradice. Na Hané doplňují barevné vajíčko ještě kousky slámy, jinde ústřížky textilu či drátek a z Plzeňska pochází i ojedinělá kraslice zdobená okutím. V umění zdobení kraslic vynikají kromě nás i další národy. Tradice zůstala dodnes živá na Slovensku, v Polsku, na Ukrajině a v dalších oblastech, hlavně východně od nás. Až do počátku 20. století se používala pouze přírodní barviva. Dívky chystající velikonoční vaječnou nadílku si musely vystačit s tím, co nabízela jejich spíž. Dodnes se k barvení používají například cibulové slupky, víno, kurkuma, červená řepa, špenát, kopřivy, červené zelí, heřmánek, zázvor, nastrouhaná

mrkev, borůvky, bezinky, káva, saze apod. Co je však nejdůležitější, podle starého zvyku má být darované vajíčko červené, plné (tedy nevyfouknuté), osobně vymalované, aby splňovalo pradávny magický, životodárný obsah. Jedině pak platí (třeba i na něm vepsané) věnování: „Kdo toto vajíčko dostane, sto roků na světě ostane.“ K vejci jako dárku dívky milému mohlo být připsáno: „Komu já vajíčko daruju, toho já upřímně miluju, komu já vajíčko dám, toho já ráda mám.“

## HOD VEJCEM

Kromě jiného sloužilo vejce také jako rituální předmět a prvek hry. Například tradiční americké „koulení vajec“ po trávníku Bílého domu, kdy děti závodí a posunují vejce pomocí lžic, má vlastně své kořeny ve starověku. Dnes je motivem akce především hra,





v minulosti bychom hledali význam opět u kultu matky země - ploditelky. Již před více než šesti tisíci lety pokládali, zakopávali nebo kouleli rolníci vejce při jarní rovnodennosti na polích proto, aby tím zajistili půdě plodnost v následujícím roce. V Řecku je zase dodnes živý zvyk tukaní natvrdo uvařenými červenými vejci při velikonoční večeři. Vejce, které vydrží neprasklé, má přinášet po celý rok štěstí tomu, kdo ho drží. S podobným zvykem se můžeme setkat i v našem prostředí. Stačí navštívit jihočeské Prachatice. Tam totiž každoročně u kostela sv. Petra a Pavla probíhá tzv. pekání, což je prý na Prachaticku tradice stará 200 let. Podle etnografů má pekání symbolizovat definitivní vítězství jara nad zimou. Ve hře jde o tukaní vajíčky o sebe, přičemž vyhrává ten, jehož vajíčko je méně poškozené. Některé hry s vajíčky se datují až do středověku, a to po celé Evropě. Kromě pekání je to například ještě sekání. Principem této hry bylo, že jeden chlapec uchopil vejce do dlaně, aby byla viditelná pouze špička. Druhý hoch krejcarem mrštil proti vejci, a když se mince zasekla do skořápky, náleželo vajíčko házejícímu chlapci. Koulení spočívalo ve vyskládání vajíček do řady. Z větší dálky se k nim pak kutálela kudrna - koule spleaná z volských chlupů. Kdo zasáhl kudrnou vejce, mohl si ho vzít. Na Chodsku zase probíhal hod vejcem, buď přes střechu,

nebo do výšky, aby dopadlo na měkký drn. Pokud se vejce rozbilo, sklídila dívka, která ho darovala, posměch a hoši říkali, že bude nestálá. Her, ve kterých bylo vejce ústřední pomůckou, bychom mohli jmenovat více. Během jarního rituálu vynášení Morany plnilo funkci estetickou a symbolickou. Při vyhánění zimy se figurína dozdobila výsměšným náhrdelníkem z vyfouknutých vajec, která měla symbolizovat smrt a prázdnotu. Církev obřady tohoto typu velmi provokovaly, právě kvůli motivu smrti, se kterou není radno si zahrávat, díky této nevráživosti se ale našťestí zachovaly dokumenty dokládající jejich existenci, a to již ve 14. století.

## VČERA A DNES

Třeba vás povídání inspirovalo a vyzkoušíte si o letošních Velikonocích některou z technik zdobení, nebo si s vajíčky zahrajete alespoň koulení či pekání. O vejci, technikách zdobení, hrách i obřadech s ním spojených by se dalo říci ještě mnohem více. Jisté je, že v životech našich předků hrálo poněkud jinou roli než dnes. Rituálnější, symboličtější. Něco z minulosti se ale přece jen přeneslo i do dnešní pomlázky - možnost někoho obdarovat. A tak se na Velikonoce doma nezavírejte, ale přivítejte koledníky a dejte jim vejce malovaný. Nedáte-li malovaný, dejte aspoň bílý, slepička vám... možná jiný nesnese, ale jistě tím uděláte radost jim i sobě.

## AKO SA ROZHODNÚŤ VYSIEVAŤ MRKVU?

TEXT | FOTO JÁN PIEŠŤANSKÝ

Mrkva je koreňová zelenina, ktorá sa používa v kuchyni po celý rok. Nie je to iba pre jej širokú škálu využitia pri príprave pokrmov, ale i pre vysoký obsah provitamínu A, nazývaného ako betakarotén (od jeho obsahu je odvodený i latinský názov mrkvy obľúbenej *Daucus carota*). Ten priaznivo pôsobí na funkciu zraku, všetkých epitelov a imunitu. Netreba zabúdať z hľadiska imunity na funkciu mrkvy v črevách, v ktorých sú významné jeho protihnačkové účinky, zosilňovanie účinnosti probiotík ako i pôsobenie proti črevným parazitom. Pestovaniu mrkvy sa v posledných rokoch venuje čoraz menej veľko i malopestovateľov. Príčin je celá rada, či už sa jedná o komerčné alebo agrotechnické. Z agrotechnických prvá zmienka patrí pôde, pretože táto plodina si vyžaduje ľahšie, priepustné pôdy s dostatkom humusu, vápnika a draslíka, aby v nej vytvárala

dlhý a valcovitý koreň. Dnes sú už vyšľachtené odrody i pre ťažšie pôdy. Príkladom môže byť odroda Parijse Markt 4, ktorá má vždy krátky, najčastejšie guľovitý, ale niekedy i valcovitý alebo kužeľovitý koreň. Tento vyniká oproti mrkvám s dlhým koreňom vyšším obsahom sušiny, cukrov, minerálnych látok a spomínaného betakaroténu. V stredne ťažkých pôdach je možné vysievať mrkvy s kratším a kužeľovitým koreňom. Čoraz väčší problém prinášajú klimatické činitele. Tými sú nástup teplej a suchej jari. Samotná teplota by tak ani problém nerobila, pretože táto plodina sa ešte vysieva i začiatkom leta, ale dôležitá je vlhkosť pôdy. Semená mrkvy vzhľadom k trojtýždňovému obdobiu klíčenia potrebujú vlahu dlhodobo nielen na vzídenie, ale i na zakoreňovanie sa do hĺbky.



POLOŽENIE ROZDELENÉHO VÝSEVNÉHO PÁSIKA

Záhradkáři tento problém řeší různými metodami tím, že osivo predklíčují a až potom vysievají do vlhkej půdy, aby sa čoskoro objavili klíčne listy a vytvárajúci koreň sa ťahal dolu za pôdnou vlhcou. Aby sme dosiahli porast, u ktorého bude predpoklad vytvárania jedincov o požadovanej dĺžke a priemere, tak je potrebné mať správne založené riadky, ktorých spon býva najčastejšie 30 - 40 x 5 cm. I keď sa medziriadková vzdialenosť dodrží ešte musíme čakať kedy sa mrkva objaví. Aby sme vedeli kde sa riadky presne nachádzajú, tak ako indikátor sa využije rýchlo vzhádzajúca a skoro zberajúca sa značkovacia plodina - red'kovka, ktorá postupne uvoľňuje miesto vzídenej a rastúcej mrkve.

Aby záhradkáři si boli istí s hustotou porastu, tak sa často uberajú tým smerom, že osivom nešetria

a vykonávajú hustý výsev. Ak má semeno dobrú klíčivosť, zaseje sa do dobre a najemno spracovanej pôdy pri ťažších pôdach do hĺbky 2 cm a ľahších 3 cm, tak vznikne situácia, že sa začne porast vytenčovať. Vtedy je potrebné začať so skorším pretrhávaním, aby sme porast presvetľovali, čo stimuluje kondičné spevňovanie ponechaných rastlín a zároveň ho dostávajú na požadovanú vzdialenosť jedincov v riadku. Pri tomto úkone sa odstraňujú i buriny. Tie, ktoré majú široko rozvetvujúce sa korene a sú priamo v riadku tak ich vytrhávaním často prichádza i k vytrhnutiu kondične zdatných mrkiev. Posledné jednotenie je ak sú rastliny vysoké 10 - 12 cm.

Keďže pretrhávanie porastu so súčasným odstraňovaním burín je veľmi zdĺhavý, manuálne a fyzicky náročný proces, tak je možné zvoliť druhú alternatívu a to je



NATIAHNUTIE A FIXÁCIA NEROZDELENÝCH VÝSEVNÝCH PÁSKOV NA RIADOK

VYMERIAVANIE RIADKOV S ROZDELENÝM VÝSEVNÝM PÁSIKOM



POLOŽENIE ROZDELENÉHO VÝSEVNÉHO PÁSIKA

PORAST MRKVY Z VÝSEVNÝCH PÁSIKOV Z NETKANEJ TEXTÍLIE

vysievanie urobiť cestou výsevných pášikov. V nich je mrkva v jednej priamke uložená v požadovanej vzdialenosti, niekedy aj so značkovacou plodinou. Výsevné, biodegradovateľné a úzke pásiky sú z vodorozpustnej fólie. Táto pri styku s väčšou pôdnou vlhkosťou, ktorú dosiahneme i kropením povrchu pôdy sa postupne rozpadáva čím prichádza semeno, ktorého odroda je uvedená na obale rýchlo do styku s pôdnym prostredím a začína fáza klíčenia. Ak je vlahy nedostatok, tak fólia môže prilnúť na semeno, čo obmedzuje využitie vzduchu z pôdy a retardovať proces klíčenia.

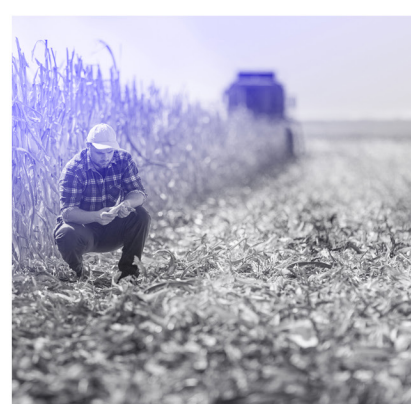
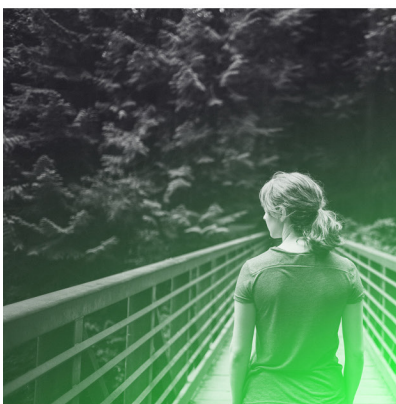
V niektorých zeleninárskych vyspelých krajinách sa vyrábajú širšie, až 7 cm široké výsevné pásiky z netkanej, buničitej textílie, v ktorých sú uložené semená buď so značkovacou plodinou alebo bez nej, nie však v jednej priamke, ale tak, že sú viac rozložené i do šírky, najčastejšie troch priamok. U takéhoto výsevného pásika buď môžeme vykonať jeho rozdelenie na tri užšie pásiky alebo pri ľahkých pôdach ho ponechať aj vcelku. V takomto prípade je potrebné dodržať vzdialenosť medzi riadkami na šírku 40 cm, tzn. 40 cm medzi stredmi pášikov. Pri rozdelení pásika postačuje 30 cm medziriadková vzdialenosť.

Výhoda pášikov z buničitej textílie je, že vlahu pôsobiacu zhora prepúšťajú, pričom tú, čo ide zospodu zadržávajú. To zo začiatku priaznivo pôsobí na klíčenie, pretože semeno má i dostatok vzduchu a neskôr na ťahanie sa vznikajúceho koreňa za vlahou do hĺbky pôdy. Materiál, z ktorého je pásik vyhotovený i absorbuje a rovnomerne zadržiava v sebe vlahosť, čo priaznivo pôsobí i na rovnomernosť klíčenia. Biodegradácia pásika je dlhšia, ale rozpadajúca sa buničina sa keď i zanedbateľne stáva súčasťou humifikačného procesu. Pri našom pokuse s týmito výsevnými pášikmi sme mohli ľahšie z porastu mrkvy odstraňovať buriny, pri nerozdelení pásika sme dosiahli rovnomerne vytvorený porast v širšom riadku, pretože jedince v ňom sa dokázali navzájom si uhýbať.

Pri overovaní výsevných pášikov, ktoré obsahovali osivo odrôd s dlhými koreňmi bolo dôležité zistiť nielen rozdiely pôsobiace na vzhádzanie, rozmiestnenie jedincov v riadku, ale to, že sme dopestovali kvalitné mrkvy, s veľmi dobrými chuťovými vlastnosťami, ktoré nabádajú konzumenta k ich využívaniu nielen v kuchyni, ale hlavne v racionálnej výžive.



**VYBRALI JSME SI**



**VYBERTE SI TAKÉ**

**STŘEDNÍ  
ZEMĚDĚLSKOU  
ŠKOLU**

**PŘEHLED VŠECH ŠKOL A OBORŮ NAJDETE NA**

**ZEMEDELKASKOLA.CZ**

